

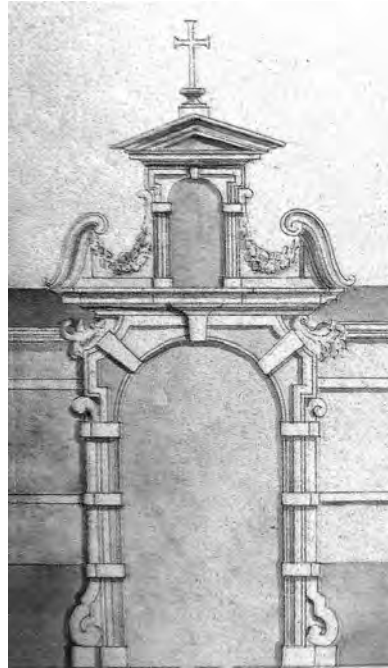
INVENTAIRE ARCHÉOLOGIQUE. - FICHE NR. 310

Armand Heins liet een 'archeologische fiche' verschijnen gedateerd 1 oktober 1903 en getiteld 'Encadrement de porte provenant de la rue Terre - Neuve' over een poortomlijsting afkomstig uit het Nieuwland die uiteindelijk in het Museum van de Sint-Baafsabdij terecht kwam (afb. 1).

De tekst in vertaling luidt als volgt. Deze poortomlijsting uit blauwsteen die destijds een gebouw in het Nieuwland sierde, dateert uit het jaar 1706, jaartal vermeld op een eveneens bewaard gebleven versierde steen uit de gevel van hetzelfde gebouw. De omlijsting is 4 m. hoog en 2 m. breed ter hoogte van de architraaf (hier de sterk geprononceerde bovendorpel). De constructie is interessant omwille van haar eenvoud en evenwichtige opbouw. Het bovenlicht (oel de boeuf) bovenaan is eveneens erg mooi samengesteld. De 'dievenijzers' zijn er nog in aanwezig.

Afb 1. Poortomlijsting getekend door Armand Heins

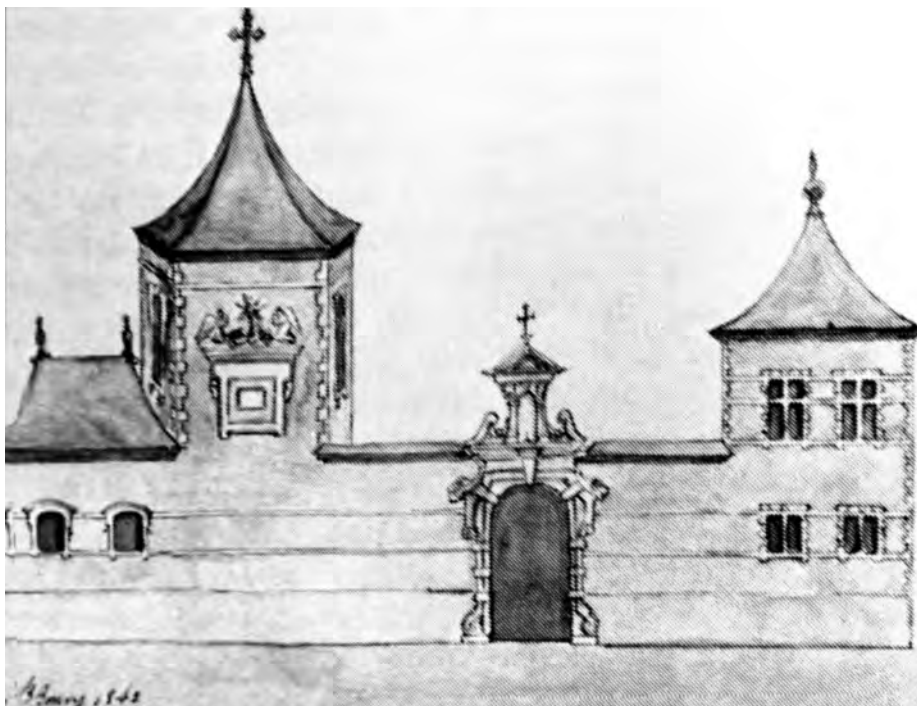

Afb. 2. Poortomlijsting ca 1712.

Het is een goed voorbeeld van een architecturaal onderdeel dat tot voor enkele jaren nog zeer gewoon was in Gent, maar dat door recente afbraken zeldzaam geworden is. In het Groot Begijnhof waren er talrijke dergelijke monumentale constructies te vinden. Enkelen bleven ter plaatse bewaard, al dan niet lichtjes verbouwd of naar achteren verplaatst.

Naschrift: herkomst van de poortomlijsting

Armand Heins spreekt zich niet uit over de vermoedelijke herkomst: het onder Jozef II opgeheven dominicanessenklooster op het Nieuwland. Een tekst verschenen in de 'Petite revue illustrée de l'art et de l'archéologie en Flandre' 15 en 18 januari 1902 (UGent bibliotheek, Fonds Vliegende Bladen IIR42) is nochtans zeer expliciet (afb. 4): de constructie werd uit die afbraak gered en ondergebracht even verder in het Nieuwland meer naar de Doornzelestraat toe (destijds: Papestraat, Priesterstraat, rue des Prêtres). In de 18de eeuw was het dominicanessenklooster het enige gebouw van betekenis in het Nieuwland en in de hele buurt. De geschiedenis van het klooster staat beschreven in De Pue,

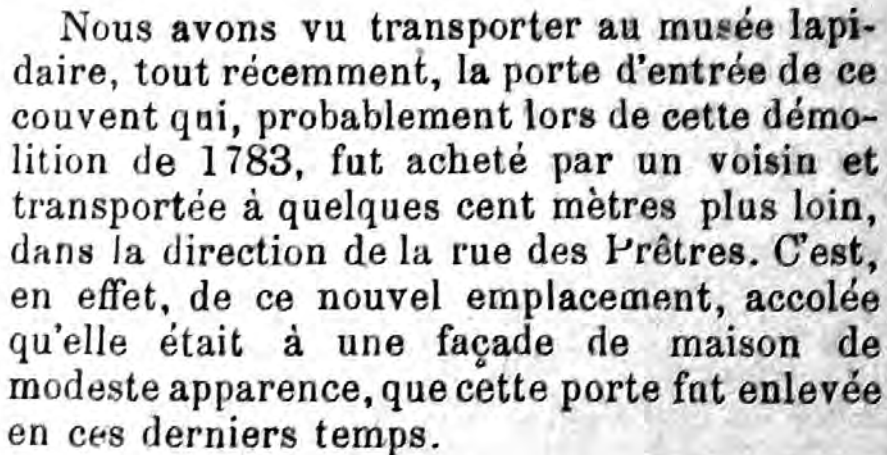

Afb. 3 Het kloostertje nagetekend in 1842.

P., *Geschiedenis van het voormalige klooster van Sint Cartharina van Senen van de predikeressen – dominikanessen. Nieuwland te Gent (1628-1783)*, Gent, zonder jaartal, pp. 1 -72.

Het werkje van De Pue bevat een figuur (afb. 3) van het kloostertje die in 1842 behoorlijk getrouw gemaakt werd naar een afbeelding van de straatgevel van het klooster bewaard in het Gentse stadsarchief in de zogenaamde Atlas Goetghebuer (AG, L156/5). Maar hier komt een probleem voor de dag. De poortomlijsting (detail van het origineel in afb. 2) verschilt vooral in de bekroning aanzienlijk van de afbeelding van Heins op de 'archeologische fiche'. Dit terwijl we van Armand Heins toch mogen verwachten dat hij de tekening maakte in het Sint-Baafssteenmuseum op de voor hem typische losse, maar accurate wijze.

Conclusie: de herkomst blijft onzeker. Een mogelijkheid tot verklaring van de verschillen biedt de veronderstelling dat het werk niet precies uitgevoerd werd zoals op het originele plan getekend stond. In die tijd, even goed als nu, vielen er wat dat betreft niet zelden verschillen in meer of minder belangrijke details te noteren. Die mogelijkheid mag zeker niet uitgesloten worden. De onderdelen van poortomlijstingen werden in de 18de eeuw kant en klaar vanuit de steengroeven in de streek van Ecaussines en Feluy aangevoerd (Everaert, G. *Deuren en poorten. Zeven eeuwen techniek en esthetiek*, Gent, 1995, p. 91-92). Naar gelang van de beschikbaarheid kon er nogal wat variatie optreden. Daar lag men niet van wakker, als het maar aan de modevereisten voldeed (L.D.).

Nous avons vu transporter au musée lapidaire, tout récemment, la porte d'entrée de ce couvent qui, probablement lors de cette démolition de 1783, fut achetée par un voisin et transportée à quelques cent mètres plus loin, dans la direction de la rue des Prêtres. C'est, en effet, de ce nouvel emplacement, accolée qu'elle était à une façade de maison de modeste apparence, que cette porte fut enlevée en ces derniers temps.

Afb. 4. Tekstfragment uit een artikel in 1902 verschenen in de 'Petite revue illustrée de l'art et de l'archéologie en Flandre.